

Studeren met Open Bijbel

Bijbelstudie sectie voor de wat meer gevorderde Bijbellezer

De brief aan de Efeziërs

4. De opbouw van de gemeente

Opgevaaren naar de hoge ... gaven gaf Hij aan de mensen

De gemeente is te vergelijken met een lichaam waarin de hand, de voet, het oog, en alle andere ledematen en organen, hun eigen bijdragen leveren aan de goede werking van het geheel. Eensgezindheid, vrede en geestelijke groei onder christenen komen niet vanzelf, maar zijn idealen die nagestreefd moeten worden. Om dit doel te bereiken draagt ieder lid de verantwoordelijkheid om met zijn eigen capaciteiten en gaven anderen te dienen tot het welzijn van allen.

Zoals alle groepen waarin mensen samen werken en leven, werd ook de jonge gemeente niet gevrijwaard van onenigheden en verdeeldheid – zelfs al waren velen van hen serieuze volgelingen van Christus. In de stad Korinte gaf de Griekse voorliefde voor filosofische bespiegelingen al spoedig aanleiding tot het ontstaan van aparte groepjes. Paulus maakt in een brief de gemeenteleden verwijten om hun twisten en partijschap, en vermaant hen: “wees allen eenstemmig en laten er geen scheuringen onder u zijn; wees aaneengesloten, één van zin en één van gevoelen” (1 Kor 1:10,11). Zelfs op een voorbeeldige gemeente als die in Filippi doet Paulus een beroep onderlinge nederigheid te tonen: “maak dan mijn blijdschap volkomen door eensgezind te zijn, één in liefdebetoon, één van ziel, één in streven, zonder zelfzucht of ijdel eerbejag; maar in ootmoedigheid achte de een de ander uitnemender dan zichzelf” (Flp 2:2,3).

Al wordt in Paulus' brief aan de Efeziërs niets gezegd over enige verdeeldheid, hij had misschien wel goede reden om ook deze gemeente aan te sporen tot eensgezindheid: “Als gevangene in de Here, vermaan ik u dan te wandelen waardig de roeping, waarmee u geroepen bent, met alle nederigheid en zachtmoedigheid, en elkaar in liefde te verdragen, en u te beijveren de eenheid van de Geest te bewaren door de band van de vrede” (4:1-3).

De verdeeldheid in het huidige christendom wordt vaak betreurd. Tegelijkertijd doet men een beroep op verdraagzaamheid tegenover andersdenkenden. Iedereen, wordt dan gezegd, heeft zijn bijzondere inbreng; en men moet de inzichten van anderen leren waarderen. Zo'n tolerante houding staat echter in schril contrast met de vroegere vervolging, door Rooms Katholieken en Protestanten, van mensen met een andere zienswijze. Hoe is men er ooit toe gekomen in de naam van Christus – die alle geweld verbood – aardse macht gebruiken om op brandstapel en schavot vreedzame burgers om te brengen vanwege een godsdienstige overtuiging die niet overeenkwam met de officiële leer van de kerk?

Paulus' aansporing tot eenheid in de gemeente is echter niet gebaseerd op de waarde van ieders mening. Integendeel! Hij stelt als einddoel "eenheid van het geloof". En om die te bereiken, richt hij zich op de objectieve waarheden die God door profeten en apostelen openbaarde, en die we moeten leren inzien en geloven. Er is "één Here", zodat het belangrijk is dat alle leden Hem leren kennen zoals Hij is, en hun oor niet lenen aan wie "een andere Jezus predikt" (2 Kor 11:4). Er is "één geloof", wat Judas motiveerde christenen aan te sporen hier trouw aan te blijven en "tot het uiterste te strijden voor het geloof, dat eenmaal de heiligen overgeleverd is" (Judas 3). Geen passieve aanvaarding van allerlei uiteenlopende meningen dus, maar een ernstig streven om op grond van Gods openbaring tot eenheid van geloof te komen.

Er is maar "één hoop", die Paulus "de hoop van Israël" noemt (Hand 28:20). Tegenwoordig wordt algemeen aanvaard dat de hoop op leven die in het christendom eeuwenlang een grote plaats heeft ingenomen – namelijk dat we een onsterfelijke ziel hebben, die bij de dood naar de hemel of de hel gaat – de kerk binnensloop vanuit de Griekse denkwereid. Daartegenover staat de hoop van Israël, die was gericht op de opstanding van het lichaam in de eindtijd. Gelovigen wisten dat er geen bewustzijn is in het dodenrijk. Wanneer iemand afwijkt van deze ene hoop, is het een christen niet geoorloofd te zeggen dat de ene zienswijze even goed is als de andere. Hij behoort "met zachtmoedigheid en vreze" (1 Pet 3:15) – want "een dienstknecht van de Here moet niet twisten" (2 Tim 2:24) – te wijzen op de leer van de Bijbel. Er is ook "één doop". In de vroege gemeente was die een belijdenis van persoonlijk geloof – "wie gelooft en zich laat dopen" (Mar 16:16) – als symbolische vereenzelving met Christus in zijn sterven en opstanding (Rom 6). De besprenkeling van baby's is hier een latere afwijking van. Er is "één God" en ook hier, zoals elders in de Schrift, is Christus hier niet bij inbegrepen; want er is "één Here ... één God". Dit komt overeen met wat Jezus zei: "dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, die U gezonden hebt" (Joh 17:3). De Drie-eenheidsleer maakte geen deel uit van dit ene geloof, omdat die pas enkele eeuwen later werd ontwikkeld.

“De eenheid van het geloof”

Verre van een pleidooi te houden voor algemene tolerantie tegenover allerlei meningen, is Paulus' vermaning gericht op het streven naar eenheid van geloof in de waarheden van het evangelie “totdat wij allen de eenheid van het geloof en van de volle kennis van de Zoon van God bereikt hebben, de mannelijke rijpheid, de maat van de wasdom van de volheid van Christus” (4:13). Dit veronderstelt uiteraard een bron van gezaghebbende kennis, die voor Christus en zijn apostelen in Gods openbaring in de wet en de profeten van Israël lag. Maar de vroege gemeente bevond zich in meer dan één opzicht in een nieuwe situatie. Er waren veel gemeenteleden in de heidenwereld die, in tegenstelling tot de Joden, niet waren grootgebracht met een gedegen kennis van de Joodse geschriften (ons Oude Testament). Ook maakte de betekenis van Christus' komst, kruisdood, opstanding en verhoging, en de nieuwe heilstijd die daarmee was aanbroken, een nieuwe openbaring nodig.

De wijze waarop God in Zijn goedheid in deze behoefte heeft voorzien bij de oprichting van Christus' gemeente, illustreert Paulus uit de geschiedenis van de stichting van Gods Koninkrijk in Israël. Hij citeert een psalm, die vertelt hoe God (in de persoon die Jesaja “de Engel van zijn aangezicht” noemt – Jes 63:9) op de berg in de Sinaï was neergedaald, om Zijn volk te verlossen uit Egypte. Toen Hij Mozes in de brandende braamstruik geroepen had, zei Hij: “Daarom ben Ik *neergedaald* om hen uit de macht van de Egyptenaren te redden en uit dit land te voeren naar een goed en wijd land, een land vloeiende van melk en honig” (Ex 3:8). Met betrekking hierop zegt de psalmist: “U bent opgevaren naar de hoge; U hebt gevangenen meegevoerd; U hebt gaven in ontvangst genomen onder de mensen, ja ook van weerspanningen – om daar te wonen” (Ps 68:19).

Tegenover de komst van God om Zijn volk te verlossen door Zijn engel, ziet Paulus het nog grotere verlossingswerk door de komst van Christus, om mensen te redden uit zonde en dood. Hij is vanuit zijn graf in de aarde opgevaren tot Gods rechterhand, en daarom heeft Hij “zowel apostelen als profeten gegeven, zowel evangelisten als herders en leraars, om de heiligen toe te rusten tot dienstbetoon, tot opbouw van het lichaam van Christus” (Efez 4:10-12).

Maar terwijl de psalm zegt: “U hebt gaven in *ontvangst* genomen”, luidt Paulus' citaat: “gaven *gaf* Hij aan de mensen”. Wat de reden voor het verschil tussen de Hebreeuwse tekst en Paulus' citaat (dat overigens overeenkomt met Joodse exegese) ook zijn mag, feit is dat het in beide gevallen om mensen gaat die in bijzondere zin Gods eigendom zijn, maar die Hij teruggeeft aan het volk om hen Zijn geestelijke zorg te geven. In het geval van Israël waren dit de Levieten: “opdat de Levieten

mijn eigendom zijn ... Ik nam de Leviëten in de plaats van alle eerstgeborenen onder de Israëliëten, en Ik gaf de Leviëten als geschenken" (Num 8:14,18,19). De Leviëten waren eerst aan God gegeven, en Hij gaf hen terug aan het volk om een geestelijke taak te verrichten.

De Leviëten waren de leraren in Israël: "Want de lippen van de priester bewaren kennis en uit zijn mond zoekt men onderricht in de wet" (Mal 2:7). Aan de vroege gemeente heeft Christus "zowel apostelen als profeten gegeven, zowel evangelisten als herders en leraars" (vs 11). De apostelen waren de stichters van de gemeente, in overeenstemming met Jezus' belofte aan Petrus als vertegenwoordiger van hen allen: "op deze Petra [rots] zal Ik mijn gemeente bouwen" (Mat 16:18). Dit is Christus' werk, verricht door de apostelen tot wie Hij zei: "Wie ontvangt, die Ik zend, ontvangt Mij, en wie Mij ontvangt, ontvangt Hem, die Mij gezonden heeft" (Joh 13:20).

Na de apostelen noemt Paulus *profeten*. De volgorde, evenals in de woorden: "gebouwd op het fundament van de apostelen en profeten" (2:20), geeft al aan dat dit profeten in de gemeente zijn en niet die in het oude Israël. Paulus raadt de Korintiërs aan vooral naar de gave van profetie te streven, omdat hierdoor de gemeente wordt opgebouwd (1 Kor 14:1,5). Terwijl het spreken in tongen een binnengekomen ongelovige de indruk zou geven van extase of zelfs waanzinnigheid, zou een profeet zijn verstand aanspreken, met de mogelijkheid hem tot inkeer en geloof te brengen. De apostelen waren ook profeten, en evenals profeten die geen apostelen waren hebben zij openbaringen ontvangen die zij aan de gemeente overbrachten.

In deze opsomming noemt Paulus vervolgens *evangelisten*. De enige evangelisten die wij kennen zijn Filippus en Timoteüs (Hand 21:8; 2 Tim 4:5). Uitgaande van de benaming denkt men hier aan gemeentelieden die zich vooral bezig hielden met de evangelieverkondiging, misschien in nauwe samenwerking met de apostelen.

Tenslotte noemt hij *herders en leraars* tezamen. De eersten zouden de verantwoordelijkheid dragen voor pastorale zorg en de tweede voor onderwijs – mogelijk ook in voorbereiding op de doop. Het kan ook zijn dat dit geen aparte ambten zijn, maar twee taken waarvoor sommigen in de gemeente verantwoordelijk waren.

"Krachten van de toekomstige eeuw"

Deze ambtsdragers in de vroege gemeente hadden de bijstand van de Geest, zodat zij in staat waren een charismatische invloed uit te oefenen. Deze genadegaven waren hen gegeven door middel van handoplegging door de apostelen (Hand 8:14-18). Het vermogen om dit te doen blijkt een van de "tekenen van een apostel" te zijn (2 Kor 12:12).

Paulus voorzag dat deze gaven, bedoeld om de gemeente te stichten, later zouden verdwijnen: "profetieën, zij zullen afgedaan hebben; tongen, zij zullen verstommen" (1 Kor 13:8). Intussen zouden "geloof, hoop en liefde" blijven – waarbij het woord 'hoop' aangeeft dat de voltooiing van Gods heilsplan nog niet zal zijn gekomen met de wederkomst van Christus, want "hoop, die gezien wordt, is geen hoop, want hoe zal men hopen op hetgeen men ziet?" (Rom 8:24). De genadegaven zijn ook trouwens "de krachten van de toekomstige eeuw" (Heb 6:5).

Het is begrijpelijk als wij zouden verlangen zulke genadegaven ook in deze tijd te kunnen gebruiken, en wij Gods spaarzame gebruik van bovennatuurlijke wonderen betreuren. Maar vooral in Korinte gaven de genadegaven aanleiding tot twist en nijd. Zelfs een jonge, enthousiaste gemeente als die in Tessalonika moest hij aanraden niet op te houden met het gebruik van een van de meest behulpzame van alle gaven, die van profetie: "Doof de Geest niet uit, veracht de profetieën niet, maar toets alles en behoud het goede" (1 Tes 4:19-21). Ons bezit van "alle raad van God" in de Bijbel is een bijzonder groot voorrecht. Een openbaring die vrij is van de nadelen die de vroege gemeente blijkbaar heeft onderhouden. We mogen God daarom dankbaar zijn voor dit geschenk, en het past ons onze dankbaarheid hiervoor te tonen door alles te doen wat wij kunnen om Zijn geschreven Woord goed te leren kennen.

A.H./J.K.D.